

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. *Musikk m.m. 6.*Fylke: *Møre & Romsdal,*

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: *Rindal.*Emne: **Folkelege musikkinstrument.** Bygdelag:Oppskr. av: *John Fether,*

Gard:

(adresse): *Rindal.*

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Om musikk og musikaler her i bygda har jeg lite at melde. Det eldste musikkinstrument som har vort brukt er vist allmindelig jule. Det går sagn og fortellinger om spilletend på jule fra 16. og 17. hundreåret.

Typen av jule var vist de allmindelige som de nu er i bruk - dusingjule-. Om det var jule gjort i bygda eller kjøpt utenfra er ikke gått at se. I senere år har vort flinke julemakere indre bygda, og icke en kan nemnes -

John Hansen Rindal. Han var spilleten og lundig på tre og ym. På to utstillinger har han fått 1. premie for sine jule. Første gang på utstilling på Malde år 1900, og bare den eneste gjensønn som fikk 1. premie. Han har gjort efter gammel anord og av disse som kaldes Hardinge jule. John Hansen var født 1868 og lever enda.

De julespillere var i gamle tide mange, og kan nemne John Fether, han jeg er oppkalt efter. Født 1799 død 1890. Han var meget av et musikkalok syni, god sanger og skarpt øre for musikk. I sine yngre år var han en meget brukt spilleten både ved bryllupper og jule. Han var født på Stomper, ble gift til Fether og tok navnet Fether. I gammel tide måtte vore spilleten ved bryllupper, spille ved kirken, når brudfølget gikk inn og når de kom ut. Og der brudfølget ikke var religiøs, var allmindelig julespill og dans i bryllupshuset.

I senere år har lukkespill eller drogspill vært mye i bruk og tildels avløst felene. De første lukkespill kom vist først i 1870-årene.

Sadane som klarinett og lur har vært lite brukt. Det har vært rundt et par mann som bynte uerneplikt som blåsere på klarinett-Regimentsblåsere.

Orglene har vært det instrument som i senere tid har vært av mest interesse. Først i 1870-årene anskaffes man små orgler til skulene. In 3-4 orglerminner.

Første orgel til kirken anskaffes 1896. et mindre kirkeorgel fra Brønners orgelbygger, Trondheim. Som organist ansattes Ole O. Romundstad. Han var uerneplikt anslutt og hadde stor interesse for orgelspill. Han hadde husorgel, og da han ble ansatt som organist ved kirken, gikk han noen uker i lære hos organist Brønner, organist ved. Vår feir kirke, Trondheim. Han var organist ved Rindals kirke i 40 år.

Han gikk tilfods den $\frac{3}{4}$ mil vei til kirken og satte seg ved ved orglet og spilte i de samfund 40 år hver søn og helligdag. O. Romundstad jødte 1863. Han lever endnu.

For en måneds tid siden var anskaffet et nytt, stort orgel til kirken og tokes i bruk første gang søndag, 12 oktober 1947. Den gamle 83 årig organist O. Romundstad var ved kirken, men spilte ikke orgel. Ved gudstjenestens slutt ledet prestene ham til korb så folket fikk se ham, og han holdt en liten tale og takket for seg og ønsket menigheten til lykke med det nye orgel og den nye organist. Organisten som nu er heiter Harald Nergård fra Fjerdinge.

Sangforeninga og sangkor har vært drevet. Det var i 1880-årene en lærer-Perne Karø som drev mye med sang-øving for ungdom, og hans kor stod høyt som sangkor.

I senere år har den gamle organist O. Romundstad drevet med sangøving. I de sidste krigs-år har interessen for sang mer sluppet av. Men det er mange både menn og kvinder som har god klungetunne og anlatt for sang og musikk.

Rindals prestegjeld og Kommune.

Fra først av var Rindal sammen med Lurendal både prestegjeld og kommune. Det var da 4 sogner med hver sin kirke: Pys, Rones, Mo og Rindal.

I 1858 fandt en deling sted, så Rindal blev utskilt.

Den 5. juni 1855 var i herredstyet besluttet deling, og der valgtes en komite til at forberede delingen, og den kom med et sligt forslag: Pys, Rones og Mo sogner skal utgjøre et prestegjeld og kommune og Rindal det andet, og så blev delingen fullbyrdet 1858, så Rindal blev eget prestegjeld og kommune. Rindal måtte anskaffe kirkebøker for prestegjeldet og mødebøker for kommunen. På mødebøkens sidste side står med trykker:

"Nærværende 36de Blade" med amtets selvt forsynede protokoll autoriseres herved som forhandlingsprotokoll for Rindals formændskap. Romsdals amt 11te august 1858

Neveschanz."

Kirken.

Rindals kirke står på et gammelt kirkested, og man vet at allerede i middelalderen stod en kirke der, den er nevnt år 1504-en kirkkirke og stabbverket.

Kirken, som var før den som nu er, var oppført 1724 også en kirke i korsform. Den kirke blev so prestem Ulestad anskreven som møtek. utelt og for liden. Så blev kirken som nu står oppført i henhold til kongelig resolution av 8. mars 1873 og innviet 2. desember 1874.

En stor moderne langkirke med 700 sitteplasser.

Den var tegnet av arkitekt Helgeren, Trondhjem, Bygghveret O. Skistov, Lurendal. De to kirkeklokker fra gammelkirken blev kjøpt sammen til en, og så kjøptes en stor støllokke fra Tyskland.

Ny alter tavle som blev gitt av kjøpmann Mure, Trondhjem; han var født i Rindal.

Den gamle altartavlen var et uerskatteligt klenodi som er mistet. Den gamle altartavlen blev

4

Joulåbely sett på sakrestlets loft, den bleo joulåblig
uttønt til Krestiansunds museum, og der gik den opp i
røk da byskone brendte byen i 1940.

Kirken restaurertes i 1935. Utvendig var den da
malt flere gang, og da den nu hadde vært i bruk i 61
år kunde den bringe litt våling på mange vis.

Takstelen var for spiss ristet undersiden i romer med
panel. Nu bleo lekt en linn på refsen som maltes
himmelblå med stjerner ofter stjernekart. Stjernene
logdes av messing og forgyllt med ekte gull. Stjernerne
bleo skruet på himlingen med skruer. Kirken smalt
rundt innvendig. Arbeidet var ledet av arkitekt Glorvum,
Krestiansund og kirkemaler O. Sæther, Halsø.

Da restaureringen var ferdig holdes fest-
gudstjeneste i kirken 15. december 1935. Flere prestes-

ofter gudstjenesten var fest i bedehuset: arbeider-
sæl restaureringen, hervedstyret og menighetsrådet m. f.
var med i festlighetene.

Det kan også nemnes at kirken har vært i
privat eie: Ved kongestykke av 10. april 1726 var alle
4 kirker i Lurundøl-også Rindals kirke med-sølt til
ambmann Ove Scheldrup for 1460 riksdaler.

Senere gikk kirken med tilhørende gartierdomane
over til Lossius-stikken, og var i privat eie inntil 1859
da den av proppiter F. M. Lossius, som bodde på
Solom i Lurundøl overdrog den til Rindals menighet
for 300 spd. Jortierdommene som hadde tilhørt
kirken fulgte ikke med.

Ofte at kirken og kirkegården bleo kommunens
eiendom ensattes fast grove- og greftgrove- på kirkegården og
anskaffet urktly dertil. Før var allmindelig nær noen død,
så var de av naboerne avsted at grave grove. Dermed
kunde gravene bli mer uregelmessige og til dels det ikke bleo
gravet dypt nok.